

temer, puig podrie enfonzarlo, que bell ha d'esser el jorn que á ple pulmó pot respirar aires sans de llibertat....

Registrem el fet i fem vots pera que sapien guardar com preuat tresor que's conquiste tan anhelade i que tan de be els hi ha de reportar.

FRANCESC BASSAS I PALAUS.

Lo teatre antich

(GRECH Y ROMÁ)

Orígens

A las encontradas gregas tan propicias pera la vida de la mitología y de la llegenda, hi prosperá de Dionyssos, vinguda de terras orientals. Ab facilitat s'hi extengué, y com quiscuna d'ellas l'arrodoní á son modo de ser especial, lo déu Dionyssos, ó sigui'l Bacchus dels romans, contá ab diferentas llegendas y ab modos diferents de rendirli cult.

Farem menció solament de las dugas de més interés pera nostre objecte.

En la llegenda tebana, la vida, naixement y joventut de Dionyssos, representa la transformansa natural de la vinya pera arribar á la producció del fruyt. Si per un cantó es lo símbol propi dels rahims y del vi, desde un punt de vista general, vol simbolisar la vida fecont y exuberant de la vegetació al comensar la primavera.

Ja gran, tastá d'una fruyta silvestre y l'embozzatxá, com s'hi emborraxaren las sevas didas (las ninfas foren sas didas) y los genis dels boscos. Recorria la encontrada ab lo cap coronat de pámpols y llaurer, y en quan trobava gent los donava vi per beure; beguda qu'als enemichs deixava irritats, y als amichs contents y alegres.

La llegenda indica'l desarrollo de la vinya en las vessants dels turons y de las montanyas, las voluptositats delirants que produheix lo vi y las alegrías que sol donar la verèma.

Venia á ser Dionyssos ab son acompanyament de divinitats secundarias, satyrs, silenos y ninfas, lo rey diví de la naturalesa selvatge.

Tambén la llegenda que per l'Atica corria, Dionyssos, fill de Zeus y de la mortal Semele, filla de

Cadmos, rey de Tebas, n'era la personificació d'una manera general de la vegetació y en particular de la vinya. Diu que Dionyssos en un dels molts viatges que sovint feya, s'hostatjà á casa del rey de l'Atica, Icarius, qui'l tractá molt be. Lo déu al marxar, agraht de la bona acullida, doná al rey un cep y li ensenyá la manera de cultivarlo y de ferne'l vi. Lo rey al any següent, després de la verema, convidá als vehins á tastar lo vi, y com n'abusessin, s'embozzatxaren de aytal manera, que, creyentse que'l rey los havia envenenat, lo mataren. Lo fill d'Icarius aná'n busca del seu pare, y guiat per la gossa Maira trobaren son cadavre. Lo noy, desesperat, vora d'allí mateix, se penjá d'un arbre.

Lo llegenda vol dir que'l fill del rey (aquell que naix al dematí) son els grans de rahim; la gossa Maira es la canicula, constelació que porta las fortas calors. Durant los días més xafugosos del any, lo rahim es penjat aprop del cep, son pare, que n'es sech y sembla mort.

De las festas dedicadas á n'aquest déu, en sobresurtían dugas: la del Dionyssos gran y la del petit Dionyssos. La primera era la de las ciutats, més cerimoniosa y més polida. L'altre, era la dels pobles de fora, de tota la campinya; festa brutal y selvatge.

Regions hi havia que's celebrava á la nit, en la temporada d'hivern, quan la sava comensa á donar mostras de vida. Las donas, delirant, s'escampavan pels turons deserts de Citheron, de Tayget y del Parnás; anavan ab antorxas á la ma, ab serps enroscadas al coll, tocant tabals y cridant com á selvatges.

Entre'ls beocis figurava que Dionyssos fugia y s'amagava á las montanyas. Un capellá que semblava l'enemich del déu, perseguia destral en ma á una noya que'n representava una de las ninfas del acompanyament de Dionyssos.

Primitivament, en las comitivas que, durant las festas, á tall de professó s'organisavan, hi anava al devant una ánfora de vi guarnida ab pámpols, després un bot, seguía un sistell de figas y, per últim, un falo. En algunas, s'hi veyá un home disfressat de Sileno á cavall d'un burro. No hi mancava tampoch lo seu corresponent boch.

Aquest boch n'era una remembransa del que Icarius de la llegenda, va trobar á la seva vinya y lo sacrificá'n honor de Dionyssos. Los qui tenían vin-